

Šteniatko nájde láskavý domov v rodine vychovávateľa

Pomôžme vychovať spoľahlivého partnera nevidiacim

Rok 2011 je Rokom dobrovoľníctva. Máte dostatok času, trpezlivosti a radi by ste niekomu pomohli? Staňte sa teda vychovávateľskou rodinou šteniatka pre nevidiacich. Čo všetko treba urobiť, aby sa vám podarilo vychovať vhodného vodiaceho psíka?

V prvom rade si treba uvedomiť, že ide o časovo náročnú prácu, pri ktorej potrebujete dávku poctivej trpezlivosti. Pes je vo všeobecnosti členom rodiny, vašou úlohou však je aj naučiť ho pracovať pre človeka, ďalej dôležitým

hygienickým návykom a hlavne socializovať ho. To zahŕňa oboznámenie šteniatka s vecami v domácnosti ako aj veci na ulici vrátane dopravných prostriedkov. Psík musí mať od začiatku svoje stanovené hranice, ktoré musí dodržiavať. Mnohí z nás zakazovali svojim miláčikom skákať na gauč a tí dnes spokojne spávajú v ich posteli. Takto to ale tentoraz bohužiaľ nepôjde. To, čo je zakázané, musí byť jednoducho zakázané. Dôslednosť je nesmierne dôležitá aj pri základných poveloch, ku ktorým patrí napríklad privolanie psíka či správne chodenie na vodidle – psík totižto nesmie vyvíjať ťah. Na dobu 10 – 14 mesiacov, počas ktorých máte šteniatko na starosti a máte ho možnosť vychovať, musíte splniť určitý zoznam úloh. Nemusíte

sa báť, že na celý tento proces budete sami – dostanete podrobný manuál a kedykoľvek sú vám k dispozícii aj pracovníčky Výcvikovej školy pre vodiacich psov. Len sa nesmiete báť opýtať a samozrejme dodržiavať pokyny. Necvičíme strážneho psa,

Šteniatka v pracovných postrojoch

takže vodiaci pes nesmie byť agresívny. Takisto necvičíme ani poľovných psov, ktorí radi a vytrvalo sledujú stopu. Prvoradou úlohou vychovávateľa šteniatka z Výcvikovej školy je vybudovať so šteniatkom pozitívny vzťah založený na absolútnej dôvere a rešpektu k človeku.

Škola hrou

Neodmysliteľnou súčasťou pri vybudovaní takéhoto vzťahu je hra. Pod touto hrou sa nemyslí množstvo hračiek, ktoré sú psíkovi k dispozícii, ale aktívna činnosť človeka so šteniatkom, pričom sa upevňuje sociálny kontakt v rodine. Vodiaci pes sa musí na svoju prácu naplno sústrediť, t.j. nesmie sledovať žiadne pachy či ňuchať zem. Sústredenie mu pomáha zvyšovať postroj. Nosí ho už v detstve a postupne sa naučí, že keď ho má na sebe, pracuje, a teda plne sa sústreďuje na svojho pána a jeho povely. Pri tomto si treba ešte raz uvedomiť, že nie je možné stať sa vychovávateľom, pokiaľ si neviete časovo zabezpečiť veľmi časté venčenie psíka. Prechádzky sú dôležité jednak pre dodržiavanie hygienických návykov, no najmä pre vstup šteniatka do nášho ľudského sveta. Socializácia sa nesmie zanedbať najmä vo veku 8 – 16 týždňov. Ide o obdobie, kedy sa psom vytvára

vlastná osobnosť a potrebuje vtedy nadobudnúť čo najviac skúseností. Všetky náklady a výdavky spojené so šteniatkom hradí výcviková škola. Aj po kvalitnej výchove avšak nie sú všetky šteniatka vhodné k tomu, aby sa stali vodiacími psami. Samozrejme svoju úlohu zohráva aj zdravotný stav a genetika. Labradorský retriever sa spomedzi rás najčastejšie využíva ako vodiaci pes, no štandardný labrador slúži predovšetkým ako už spomínaný poľovný pes, ktorý je ako vodiaci pes nevhodný. Vodiaci pes sa dá teda nazvať plemenom v plemene. Preto sa z jednotlivých chovov selektujú tí, ktorí majú v sebe viac vlastností pre dobrého vodiaceho psa, a takto sa časom získa špeciálny chov. No ani takýto špeciálny chov nezaručuje 100% úspešnosť. Genetická predispozícia povahy a zdravia avšak predurčuje a uľahčuje vychovať kvalitné vodiace psy pre nevidiacich klientov. Pomocník pre nevidiaceho človeka totižto musí spĺňať hneď niekoľko náročných kritérií ako dobrú povahu, ochotu spolupracovať, primeraný temperament, regeneračnú schopnosť pri stresových situáciách, schopnosť a chuť učiť sa, psychickú stabilitu a zdravotnú spôsobilosť. Toľkoto atribútov nemusíme často spĺňať ani my ľudia pri pracovnom pohovore. Nejde

Skupina vychovávateľov so šteniatkami na predvážacej akcii

Vychovávateľia na autobusovej stanici

teda o bežný jav, ale výnimku a aj na to slúži Výcviková škola pre vodiacich psov. Ak ste to teda vy, kto si môže dovoliť a chce pomôcť takýmto spôsobom, rady vychovávateľov by sa radi rozšírili o nových dobrovoľníkov. Projekt Výcvikovej školy „Vychovávateľia šteniatok“ získal minulý rok v decembri aj ocenenie „Bratislavský dobrovoľník roka 2010“ v kategórii „Dobrovoľnícky projekt roka“. Toto ocenenie udeľuje Občianske združenie C.A.R.D.O. a Ministerstvo vnútra SR. Zapojte sa do tejto spoločnej potrebnej práce a pomôžte našim nevidiacim spoluobčanom. Možno to bude práve to „vaše“ šteniatko, ktoré niekomu poskytne radosť a pomoc zároveň.

Vychovávateľia so šteniatkami na pracovnom stretnutí v nákupnom centre

Zaujala vás myšlienka, stať sa vychovávateľom vodiaceho šteniatka pre nevidiacich? Neviete sa rozhodnúť a ešte stále vám v hlave behajú nezodpovedané otázky? Na pár z nich nám ochotne odpovedala trénerka z Výcvikovej školy pre vodiacich psov, pani Katarína Hornišová.

Môže sa vychovávateľ rozhodnúť nechať si šteniatko? Čo sa stane pokiaľ, nie je ochotný vzdať sa svojho nového „člena“ rodiny? Každý jeden vychovávateľ, ktorý sa dá na túto „prácu“, dostane ešte pred tým, než padne definitívne rozhodnutie vychovávať šteniatko z Výcvikovej školy, podrobné informácie o tom, čo ho čaká a „neminie“. To znamená, že musí byť dokonale uzrozmeneý s tým, že psík nie je jeho majetkom a bude u neho iba dočasne. Šteniatko je z právneho hľadiska majetkom organizácie (VŠVP ÚNSS) a s vychovávateľom podpisujeme zmluvu, kde obidve strany písomne vyjadrujú svoj súhlas s podmienkami spolupráce. Ak je pre niekoho predstava, že sa zo psíkom musí po roku rozlúčiť neprijateľná, asi by bolo lepšie, aby sa radšej angažoval v inej organizácii. Napr. určite urobí dobrý skutok, ak si vezme psíka z útulku. Našťastie sme sa nestretli s tým, že by niekto šteniatko odmietal vrátiť, pretože naši vychovávateľia sú, ako sme už spomínali vyššie, vopred oboznámení s tým, že šteniatko nie je ich a bude u nich iba dočasne.

Čím všetkým musí pes prejsť, aby sa stal vodiacim psom a ako prebiehajú skúšky?

Vychovávateľia v prvom roku života musia psíka naučiť základnú poslušnosť, vytvoriť u neho správne hygienické návyky (vrátane vyprázdňovania sa na povel), a hlavne, ich úlohou je zabezpečiť kvalitnú socializáciu šteniatka, aby si zvyklo na ľudský svet, bolo oboznámené a aj zvyknuté na rôzne zvuky, situácie či predmety, a aby ho teda pri ďalšom výcviku žiadne vizuálne, čo sluchové podnety nevyrušovali pri práci. Vo veku 12 mesiacov absolvujú psy z našej školy hodnotenie temperamentu a RTG vyšetrenie bedrových kĺbov. Pes, ktorý postúpi ďalej do špeciálneho výcviku, musí byť v dobrom zdravotnom stave, vyrovnanej povahy, stredného temperamentu a ochotný pracovať pre človeka. (Čo sa týka povahy, na hodnotenie existuje štandardizovaný dotazník, kde hodnotíme aj viacero ďalších aspektov vrodenej povahy, ale nejdem zachádzať do detailov.) V špeciálnom výcviku sa vodiaci pes naučí chodiť v postroji a taktiež sa naučí všetky cviky potrebné pre vodenie človeka so zrakovým postihnutím.

Čo sa stane so psíkmi, ktorí nie sú vhodní na túto prácu?

Ako som už spomenula, mladé psy sú vo veku 12 mesiacov testované, aby sa určila vhodnosť, alebo nevhodnosť pre ďalší výcvik. Ak pri hodnotení povahy mladého psíka rozhodneme, že jeho povaha nie je pre nás ideálna, ponúkame takýchto psíkov na odpredaj. Keďže ide o dobre socializované a vychované zvieratá, je o nich veľký záujem a nemáme problém s umiestňovaním. Záleží nám na tom, aby našli dobrý domov, a našťastie je záujemcov toľko, že ešte môžeme vyberať. Najčastejšie sa naši zverenci, ktorí nepostúpili do špeciálneho tréningu, stanú bežnými rodinnými miláčikmi, ale stáva sa aj, že sa uplatnia v iných odvetviach kynológie. Ak sú to živé temperamentné zvieratá dá sa uvažovať o ich uplatnení v psích športoch, dog-dancing a pod. Takisto sa o psíkov vyradených z nášho programu zaujímajú ľudia, ktorí sa chcú venovať canisterapii. V prípade, že je psík vyradený zo zdravotných dôvodov (najčastejším dôvodom je dysplázia lakťových alebo bedrových kĺbov), psíka do novej rodiny darujeme za predpo-

kladu, že je nádejný nový majiteľ ochotný psíkovi zabezpečiť nami a veterinárom odporúčanú zdravotnú starostlivosť.

Musia sa vodiaci psi sterilizovať?

Áno, každý vodiaci pes je sterilizovaný – kastrovaný. Je to preto, že ich nevidiaci pán by mal bez zrakovej kontroly problém zvládnuť jej či jeho sexuálne pudy. Nehovoriac o nebezpečenstve, že by napr. sučka v službe mohla byť nakrytá nejakým náhodným psom, ktorý práve nie je v dosahu svojho pána. Je to štandardný postup vo všetkých výcvikových školách pre vodiacich psov na celom svete a z veterinárneho hľadiska bežný zákrok. Považujeme to za, aj pre neho, najlepšie riešenie. A určite tým neutrpí povaha zvieratá, ako sa niektorí ľudia mylne domnievajú.

Môže sa vychovávateľom stať niekto, kto už doma má nejakého domáceho miláčika?

Áno, môže, pokiaľ je jeho domáci miláčik nekonfliktný. V prípade, že ide o psa, je dôležité, aby bol dobre vychovaný. Určite ho budeme chcieť vidieť.

Robíte aj nejaké špeciálne školenia pre nevidiacich klientov, ako sa starať o vychovaného psíka a viesť ho?

Každý klient, ktorý od nás dostáva vodiaceho psa, absolvuje najprv školenie, počas ktorého má možnosť vyskúšať si chôdzu so psom. Samotné odovzdávanie vycvičeného vodiaceho psa človeku so zrakovým postihnutím prebieha vo forme minimálne týždennej inštrukáže v mieste svojho bydliska, už s konkrétnym, pre neho vybratým vodiacim psom. Zahŕňa to teoretické hodiny aj prax. Naučí sa všetko od kŕmenia a starostlivosti o svojho psa, rozprávame sa s ním o psychológii a etológii psa,

učí sa povely (pričom nejde ani tak o zapamätanie samotného povelu, ale o správne posadenie hlasu pri zadávaní povelov). A nakoniec samozrejme, učí sa chodiť so psom po vybraných trasách, ktoré bude bežne využívať, správne psa nasledovať, reagovať na jeho signály a pod. Ak je na konci tejto inštrukáže spokojnosť na oboch stranách, vodiaci pes už z ostáva u človeka so zrakovým postihnutím. Samozrejme, aj naďalej sa dvojici vodiaci pes – človek so zrakovým postihnutím venujeme, chodíme na kontroly a sme k dispozícii na telefonické konzultácie.

Je každý zamestnávateľ povinný akceptovať psa v práci dobrovoľníka?

Zamestnávateľ je zo zákona povinný akceptovať len psa, ktorého majiteľom je človek so zrakovým postihnutím a tento človek má psa prideleného ako kompenzačnú pomôcku. U šteniat vo výchove a psov vo výcviku ide v princípe o ústreto-

na ostatných zamestnancov. Veľa moderných zamestnávateľov vo svete to už pochopilo a zavádzajú ako jeden z benefitov možnosť mať v práci so sebou svojho psíka. Zamestnanec sa potom neponáhľa domov, je spokojný, že má psa pod kontrolou. Veríme, že ústretových zamestnávateľov, ochotných privítať na pracovisku adeptov na vodiacich psov bude pribúdať.

Pokiaľ si psíka vezme rodina, musí sa mu venovať výhradne jeden člen, alebo sa môžu zapájať do jeho výchovy (podľa inštrukcií samozrejme) všetci?

Za psíka je primárne zodpovedný jeden konkrétny vychovávateľ. Ten ho cvičí podľa inštrukcií koordinátorov výchovy, psíka kŕmi, chodí s ním na akcie výcvikovej školy. Samozrejme nie je vylúčené, aby psíka napr. vyvenčili aj ostatní členovia domácnosti, ale je potrebné aby sa aj oni riadili základnými pravidlami a pokynmi výcvikovej školy.

vý krok zo strany zamestnávateľov. Snažíme sa však na zamestnávateľa vždy apelovať, že bez takejto ústretovosti by nemohol byť vycvičený žiadny vodiaci pes. Okrem toho, prítomnosť psíka na pracovisku má preukázateľne priaznivý účinok aj

Aké to je, keď človek musí prenechať, hoci na správnu vec, svojho psa niekomu inému? Predsa len si jeden na druhého za taký čas musia navyknúť.

Myslím, že som na to odpovedala hneď v prvej otázke. Predovšet-

Šteniatko v postroji

kým musia mať vychovávateľa na pamäti, že to nie je ich pes, ale sú poverení dočasne sa o neho starať, učiť ho a vychovávať. Samozrejme je prirodzené, že ho majú radi presne tak isto, ako keby bol ich vlastný. Prežijú s ním kopec krásnych chvíľ, ale občas aj nejaký ten stres a nezdary. Ale ak si pamätajú na primárny cieľ tejto práce, a tým je pomoc ľuďom s ťažkým zdravotným postihnutím, „prenechajú“ ho bez väčších problémov. Veľa našich vychovávateľov si po odovzdaní svojho zverca vezme hneď ďalšie šteniatko. S ďalším už veľa vecí ide ľahšie, človek vie rýchlejšie reagovať a tak si môže svoju náročnú a nezaplatiteľnú prácu viac vychutnať.

Ako sa psy prispôbujú novému prostrediu a ako si zvyknú si na nového pána?

Najpoužívanejším plemenom vo výcviku vodiacich psov je labrador (labradorský retriever). Labrador chová a cvičí aj naša výcviková škola. Dôvodov, prečo práve labrador, je hneď niekoľko, jedným z tých najdôležitejších je však práve prispôsobivosť a láska k ľuďom. Na nového pána, či už je to vychovávateľ, tréner alebo človek so zrakovým postihnutím, si zvyknú rýchlo a bez problémov. Psíkov z našej školy už ako šteniatka učíme, že zmena prostredia je úplne normálna vec – už počas výchovy si ich vzájomne strážiame počas dovolení a berieme si ich od vychovávateľov na občasný denný pobyt do kancelárie výcvikovej školy.

Vychovávateľka Jackie

Vychovávateľka Ivica

Vychovávateľka Soňa

Prinášame vám aj rozhovor s konkrétnymi dobrovoľníkmi, ktoré sa rozhodli pre vychovávanie šteniatok z Výcvikovej školy pre vodiacich psov. Čo ich viedlo k tejto dobrovoľníckej práci a ako sa na to celé dívajú ony?

Aký bol prvotný impulz na to, že ste sa rozhodli zobrať si do výchovy šteniatko z výcvikovej školy pre vodiacich psov?

Jackie: „Potom ako som doopatrovala svoju chorú mamu, som potrebovala energiu, ktorú som predtým venovala jej, niekam nasmerovať... Zdalo sa mi zmysluplné venovať sa šteniatkam, ktoré budú ako dospelé psy pomáhať nevidiacim a zároveň sa tešiť z toho ako rastú.“

Ivica: „Milujem zvieratá a dlho som uvažovala nad vlastným psíkom, no mám dosť rozbehaný a aktívny životný štýl, toto je však záväzok iba na jeden rok.“

Pre mladých ľudí, ktorí ešte nie sú usadení, a rozmyšľajú napr. nad odchodom do zahraničia je takéto dočasné, a zároveň veľmi užitočné spoložitie so psom, dobrým riešením. Človek sa veľa naučí a zároveň niekomu pomôže.

Ako dlho ste vychovávateľkou? Koľko šteniatok ste už mali vo výchove?

Soňa: „4 roky, 4 sučky.“

Ivica: „Vychovávateľmi sme 7 mesiacov, vo výchove sme mali a máme zatiaľ jedného psíka.“

Jackie: „Vychovávam už takto druhé šteniatko a dúfam, že nie je posledné.“

Je náročné zladiť túto dobrovoľnícku prácu s ostatnými vašimi aktivitami? (zamestnanie, záľuby a pod.)

Soňa: „Ako prvé som sa opýtala zamestnávateľa, či môžem mať v práci psíka, lebo doma by takú dlhú dobu nemohol byť. Myslím si, že ak má niekto priveľa aktivít a už dopredu mu napadne, že by ho starostlivosť o psíka mohla obmedzovať, nemal by si šteniatko brať.“

Ivica: „Keďže psík sa musí socializovať a zvykať si na všetky možné prostredia, brávame ho skoro všade so sebou a práve vďaka tomu náš program až tak veľmi neovplyvňuje. Priznávam ale, že hlavne zo začiatku je náročné byť stále v pozore – sledovať a ovplyvňovať správanie sa šteniatka.“

Jackie: „Určite to na začiatku nebolo ľahké. Nočné vstávanie, mláčky...tak ako pri malom dieťati. Ale postupne sa naučíte si čas zorganizovať tak, aby to vyhovovalo všetkým. Zvykli si aj členovia rodiny, priatelia aj klienti. A samozrejme si zvyká aj šteniatko.“

Máte z tejto práce radosť?

Soňa: „A akú! Niekedy sú aj ťažšie chvíle, napr. keď je psík chorý, ja som chorá (aha, vlastne odkedy mám moje „baby“ som nikdy chorá nebola!) ...rozhodne prevažujú pozítiva.“

Jackie: „Je neuveriteľné, koľko radosti, smiechu a lásky prinášajú šteniatka do domu vychovávateľa. Je to naozaj krásna práca.“

Ivica: „Je to neskutočne vďačná úloha. Úprimná radosť psíka sa prenáša na vás. Šteniatko vnieslo veľa novej radosti a oživenia celému nášmu okoliu.“

Ďakujem za rozhovor

Zoner
Photo
Studio

Správa Editácia Zdieľanie

Proste foťte.
My zariadime to
ostatné.

- všetko v jednom: správa, editácia a zdieľanie fotografií
- šetríme váš čas hromadnými úpravami
- intuitívne prostredie si ľahko osvojíte
- pomáme nováčikom bohatou výučbou
- overené viac ako miliónom používateľov
- udržujeme najlepší pomer cena/výkon

